

PWYLLGOR CRAFFU AMGYLCHEDDOL

DYDD IAU, 12 IONAWR 2023

Yn
bressenol: Cynghorydd Owen Jones(Cadeirydd)

Cynghorwyr Derbyshire, Lancaster, Lewis, Lloyd Jones a/ac
Jackie Parry

53 : YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB

Derbyniwyd ymddiheuriadau gan y Cynghorwyr Gibson, Green a Wood

54 : DATGAN BUDDIANNAU

Ni ddatganwyd unrhyw fuddiannau.

55 : TREIAL RHEOLI CHWYN

Mae'r Pwyllgor yn derbyn adroddiad ar ganlyniad y treial rheoli chwyn a gynhaliwyd mewn ymateb i argymhelliad i'r Cabinet gan Ymchwiliad y Pwyllgor Craffu Amgylcheddol i 'Rheoli Bioamrywiaeth a'r Amgylchedd Naturiol yng Nghaerdydd', cyn i'r adroddiad gael ei ystyried gan y Cabinet ar 23 Ionawr 2023.

Cyflwynwyd adroddiad yr ymchwiliad i'r Cabinet ym mis Ionawr 2020 a gwnaeth nifer o argymhellion allweddol, gan gynnwys un ar ddefnyddio chwynladdwyr a phlaleiddiaid. Derbyniodd y Cabinet yr argymhelliad yn rhannol ac ymrwymodd i gynnal adolygiad o'r cynhyrchion rheoli chwyn sydd ar gael fel dewis amgen i'r chwynladdwr sy'n seiliedig ar glyffosad a ddefnyddir ar hyn o bryd.

Yn ystod 2021 cynhaliwyd treial i ymchwilio i hyfywedd dau gais rheoli chwyn amgen sydd ar hyn o bryd wedi'u trwyddedu i'w defnyddio i reoli chwyn ar arwynebau caled mewn partneriaeth â Chontractwr Rheoli Chwyn Arbenigol. Casglwyd nifer o setiau data drwy gydol y flwyddyn a oedd ar gael i ymgynghorydd annibynnol i'w galluogi i gynnal asesiad annibynnol o bob cais yn erbyn ffactorau allweddol.

Crynowyd canfyddiadau allweddol y treial rheoli chwyn yn yr adroddiad. Gofynnwyd i'r Aelodau nodi'r meini prawf a ddefnyddiwyd i asesu pob dull ymgeisio rheoli chwyn - cost, effaith amgylcheddol, boddhad cwsmeriaid ac ansawdd. Daeth y llwybr i'r casgliad mai glyffosad yw'r dull mwyaf effeithiol a chynaliadwy o reoli chwyn.

Croesawodd y Cadeirydd y Cynghorydd Jennifer Burke Davies, Aelod Cabinet dros Ddiwylliant, Parciau a Digwyddiadau; Y Cynghorydd Dan De'Ath, Aelod Cabinet dros Drafnidiaeth a Chynllunio Strategol; Jon Maidment, Rheolwr Gweithredol, Parciau, Chwaraeon ac Awdurdod yr Harbwr, Gary Brown, Pennaeth Priffyrdd a Dr Dan Jones o Advanced Invasives cyfarfod.

Cyflwynodd Dr Jones gyflwyniad ar ganfyddiadau allweddol y llwybr rheoli chwyn ac ar ôl hynny agorodd y Cadeirydd y ddatl ar yr eitem hon. Cafodd Aelodau wahoddiad i wneud sylwadau, gofyn cwestiynau neu geisio eglurhad pellach am y wybodaeth a dderbyniwyd. Mae'r trafodaethau hynny wedi'u crynhoi isod:

- Gofynnodd yr aelodau pa fath o gwynion a dderbyniwyd yn ystod y treial a pha wersi oedd wedi eu dysgu. Dywedodd swyddogion fod cwyn yn ymwneud yn bennaf â lefelau gordyfiant a cheisiadau am geisiadau ailadroddus o fewn ward Glan-yr-afon lle'r oedd y defnydd o asid asetig yn cael ei brofi. Fodd bynnag, roedd yn bwysig i'r treial redeg ei gwrs.
- Cadarnhaodd swyddogion fod cyfanswm yr ardal lle mae glyffosad yn cael ei defnyddio mewn parciau wedi cael ei leihau oddeutu 28%, yn bennaf o amgylch rhwystrau (e.e. coed a pholion lamp) ac ar hyd seiliau gwrychoedd. Defnyddiwyd dulliau chwynnu â llaw yn lle hynny. Arweiniodd adolygiad o arwynebau caled hefyd at ostyngiad pellach o 10% yn y defnydd o glyffosad.
- Gofynnodd yr Aelodau a ellid lleihau'r ceisiadau 3 gwaith y flwyddyn o glyffosad i 2 gais. Dywedodd Dr Dan Jones fod triniaethau mwy rheolaidd yn golygu bod planhigion llai yn cael eu trin ac felly bod y cais yn fwy effeithiol. Mae hyn yn golygu bod angen defnyddio llai o chwynladdwyr. Unwaith y bydd planhigion yn cyrraedd trothwy penodol mae chwyn yn dod yn anodd iawn i'w trin gan ddefnyddio dosau isel o chwynladdwr. Dywedodd Rheolwr Gweithredol Park y byddai anfodlonrwydd cwsmeriaid hefyd yn cynyddu.
- Nododd yr Aelodau fod glyffosad wedi'i drwyddedu i'w ddefnyddio yn y DU tan 2025 a gofynnwyd beth oedd yr opsiynau yn cael eu hystyried pe na bai'r cynnyrch yn cael ei drwyddedu y tu hwnt i hynny. Dywedodd Dr Jones fod astudiaethau'n parhau i bennu triniaethau effeithiol amgen ac mae angen gwerthuso'r rhain o ran eu hallyriadau carbon. Bydd angen i unrhyw benderfyniadau a wneir ar driniaethau amgen fod yn seiliedig ar dystiolaeth.
- Gofynnodd yr Aelodau a fyddai dull rheoli plâu integredig sy'n cyfuno 2 driniaeth glyffosad y flwyddyn gyda thrydedd rownd o driniaeth rhwygo chwyn/glanhau dwfn, fel y'i defnyddir gan Gyngor Caerwysg, yn ymarferol ac yn effeithiol. Dywedodd swyddogion fod y dull hwnnw wedi cael ei brofi yng Nghaerdydd mewn tymhorau blaenorol. Nid oedd y dull yn ffafriol ac arweiniodd at dwf sylweddol a nifer uchel o gwynion. Roedd chwyn mwy o faint yn fwy problemus i'w clirio ac roedd hyn yn golygu bod angen defnyddio mwy o chwynladdwyr. Roedd lonydd cefn yn arbennig o broblemus gan fod angen clirio'r rhain â llaw a oedd yn waith dyrus.
- Dywedodd Dr Jones fod lleihau cronni silt a chyfrwng twf ar gyfer chwyn yn ddull effeithiol o leihau faint o chwynladdwr sy'n cael ei ddefnyddio yn yr hirdymor. Cynhwyswyd gwerthusiad o ddulliau llaw yn yr adroddiad. Gofynnwyd i'r Aelodau nodi y gall rhwygo chwyn arwain at ddifrod i seilwaith ac mae gwaith atgyweirio seilwaith yn ddwys o ran carbon, yn ogystal â gweithgynhyrchu'r brwsys dur a ddefnyddir.
- Gofynnodd yr aelodau a oedd gwiriadau yn cael eu gwneud i sicrhau bod chwynladdwyr ond yn cael eu defnyddio pan oedd amodau'r tywydd yn ffafriol - ar

ddiwrnodau sych. Cadarnhaodd swyddogion fod hyn yn wir gan nad yw cymhwysio chwynladdwyr mewn tywydd gwlyb yn effeithiol. Mae fforwm monitro misol ar waith i asesu ansawdd y ceisiadau.

- Gofynnodd yr Aelodau a oedd unrhyw fanylebau dylunio ar gyfer ffyrdd newydd a fyddai'n helpu i leihau faint o ddiferion sy'n cronni. Dywedodd swyddogion nad oedd unrhyw fanylebau dylunio penodol, ond dylai arwynebau ffyrdd modern ganiatáu i ddŵr wyneb lifo i sianeli draenio a byddai hyn yn arwain at ryw faint o lanhau wyneb y briffordd. Mae datblygiadau modern yn defnyddio arwynebau tarmac yn bennaf ar gyfer priffyrdd a llwybrau troed ac mae'r rhain yn llawer llai tueddol o chwyn sefydlu eu hunain gan nad oes uniadau, fel mewn ardaloedd palmant.
- Nododd yr aelodau fod Cyngor Caerwysg wedi treialu cynllun 'optio allan' lle gallai preswylwyr ofyn i ddim chwynladdwyr gael eu defnyddio yn eu hardaloedd. Cytunodd swyddogion i gysylltu â chydweithwyr yng Nghaerwysg er mwyn ymchwilio i ganlyniadau treial Caerwysg ac adrodd ymhellach.
- Nododd yr aelodau hefyd fod llai o chwynladdwyr wedi cael eu defnyddio yng Nghaerdydd yn ystod pandemig Covid-19. Gofynnodd yr Aelodau pa gwynion a dderbyniwyd a sut y rheolwyd y chwyn a oedd yn deillio o hynny. Dywedodd swyddogion fod y cais cyntaf o chwynladdwr ar hyn o bryd wedi'i ohirio oddeutu 1 mis. Dywedodd Dr Dan Jones fod y prosesau sydd eu hangen i reoli gordyfiant chwyn yn faich amgylcheddol o ran allyriadau carbon ac mae cost yn gysylltiedig â hynny.
- Nododd swyddogion y bydd defnyddio planhigion a gorchudd daear yn lleihau nifer yr achosion o chwyn. Fodd bynnag, bydd angen cynnal y meysydd hynny a bydd hyn yn effeithio ar yr adnoddau sydd ar gael. Dywedodd Dr Dan Jones y bydd ychwanegu at fioamrywiaeth yn arwain at enillion bioamrywiaeth net. Fodd bynnag, nid yw ardaloedd sydd wedi'u tirlunio caled yn gynefinoedd ystyrion o ran eu bioamrywiaeth ac, felly, byddai angen gwneud ychwanegiad o'r fath mewn ffordd gydgysylltiedig mewn mannau eraill yn y ddinas.

PENDERFYNWYD: Bod y Cadeirydd yn ysgrifennu at yr Aelod Cabinet ar ran y Pwyllgor i gyflwyno unrhyw sylwadau, arsylwadau ac argymhellion a wnaed yn ystod y ffordd ymlaen.

56 : GWASANAETHAU RHEOLIADOL A RENNIR

Derbyniodd y Pwyllgor adroddiad yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf gan gyfarfodydd y Cydbwyllgor Gwasanaethau Rheoliadol a Rennir ar y materion sy'n effeithio ar ddarparu gwasanaethau yng Nghaerdydd a'i thrigolion.

PENDERFYNWYD – Y dylid nodi'r adroddiad.

57 : EITEMAU BRYD (OS OES RHAI)

Dim eitemau bryd.

58 : DYDDIAD Y CYFARFOD NESAF

Rhoddwyd gwybod i aelodau y byddai cyfarfod nesaf Pwyllgor Craffu'r Amgylchedd yn cael ei gynnal ar 27 Chwefror 2023.

Daeth y cyfarfod i ben am 5.40 pm